

Магістр 1 року навчання
факультету економічної інформатики ХНЕУ

ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ АГРЕГОВАНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ

Анотація. Проаналізовано агреговані макроекономічні показники, які відображають економічний стан та тенденцію розвитку економіки держави. Кризові явища в країні мали несприятливий вплив як на стан підприємств та організацій, так і економіку в цілому. Розуміння кризових явищ як інструментів виявлення прихованих проблем та шляхів попередження подальших спадів дасть можливість забезпечити стійке зростання економіки в майбутньому.

Аннотация. Проанализированы агрегированные макроэкономические показатели, которые отображают экономическое состояние и тенденцию развития экономики страны. Кризисные явления в стране неблагоприятным образом повлияли как на состояние предприятий и организаций, так и на экономику в целом. Понимание кризисных явлений как инструментов выявления скрытых проблем и путей предупреждения последующих спадов даст возможность обеспечить устойчивый рост экономики в будущем.

Annotation. Aggregative macroeconomic indexes, which reflect the economic state, and the trend of state economy development, are analysed in the article. The crisis phenomena in a country unfavourably influenced both the state of enterprises and organizations and economics as a whole. Understanding the crisis phenomena as instruments of revealing the hidden problems and the ways of preventing the further slumps will enable to provide sustainable growth of the economy in the future.

Ключові слова: макроекономічні показники, валовий національний продукт, валовий регіональний продукт, валова додана вартість, агрегування.

Загальні положення теорії макроекономічних показників викладені в роботах зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких: Р. Кемпбелл, Л. Стенлі, А. Гальчинський, Б. Дратавер, О. Кривцов, В. Мельникова, С. Панчишин, А. Савченко, Л. Харкянен, Є. Ларіонова, Л. Нестеров, О. Лугінін, В. Сопко, В. Завгородній, Ю. Іванова, Р. Моторин, Е. Чекотовський, С. Герасименко, Т. Уманець, Ю. Пігарев, А. Штангрет, О. Копилук.

Разом із тим у наявних роботах не розкриваються істотно сторони даної проблеми макроекономічних показників.

Метою статті є аналіз агрегованих макроекономічних показників, які відображають економічний стан та тенденцію розвитку економіки держави.

Валовий регіональний продукт (ВРП) є узагальнюючим показником у процесі комплексної оцінки економічного розвитку регіону, що дозволяє визначити його роль і місце в економіці країни, оцінити ефективність проведеної регіональної політики [1].

Показниками, які застосовуються у процесі визначення ВРП, є випуск, проміжне споживання, валова додана вартість, оплата послуг фінансових посередників, податки та субсидії на продукти, базою подальшого дослідження було обрано річні значення показників ВРП за 2002 – 2010 рр.

За виробництвом валового регіонального продукту Харківська область посідає одне з провідних місць серед регіонів України. У 2010 р. її частка становила 6,5 % ($58\,923/913\,345 \times 100\% = 6,5\%$) від усього валового внутрішнього продукту держави. За цим показником область стабільно посідає 4 місце після м. Києва (18,6 %), Донецької (11,4 %) та Дніпропетровської областей (10,2 %).

У фактично діючих цінах валовий регіональний продукт, вироблений суб'єктами господарювання області у 2010 р., склав 58 923 млн грн. При цьому вперше за останні роки було зафіксовано зменшення фізичного обсягу ВРП. Така ситуація відображає загальнодержавні тенденції: порівняно з 2009 р. обсяг валового внутрішнього продукту України знизився на 14,8 %, ВРП області – на 13,7 %.

ВРП визначається як підсумок валової доданої вартості (ВДВ) усіх видів економічної діяльності, скоригований на величину непрямо вимірюваних послуг фінансового посередництва та податків за винятком субсидій на продукти.

Валова додана вартість відображає додатково створену вартість у процесі виробництва і визначається як різниця між вартістю вироблених (випуск) і вартістю повністю використаних у процесі виробництва товарів і послуг (проміжне споживання) [2].

Валова додана вартість у фактичних цінах, створена суб'єктами господарювання області у 2010 р., склала 55 129 млн грн. Її обсяг, обрахований у цінах 2009 р., зменшився на 11,9 % (по Україні – на 12,6 %).

У виробництві валової доданої вартості області домінує промисловість (добувна, переробна промисловість, виробництво та розподілення електроенергії, газу й води), частка якої у 2010 р. склала 21,6 % і знизилась на 1,6 відсоткового пункта.

Вагомий внесок у створення валової доданої вартості області у 2010 р. зробили також підприємства, організації та установи, що належать до таких видів економічної діяльності, як фінансова діяльність (16,2 % від загального обсягу), торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (15,7 %), операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям (11,4 %), діяльність транспорту та

Найбільше відхилення від структури попереднього року спостерігалось у промисловості (-1,6 відсоткового пункта), щодо решти видів економічної діяльності коливання відбувались у межах 1 відсоткового пункта в той чи інший бік [3].

Якщо розглянути структуру валової доданої вартості за видами економічної діяльності за 9 років (2002 – 2010 рр.), її зрушення відбувались поступово. При цьому питома вага сільського господарства, мисливства, лісового господарства у загальнообласному показнику з 2002 р. неухильно зменшувалась і знизилась у 3,2 раза (з 18,5 % у 2001 р. до 5,7 % у 2010 р.), виробництва та розподілення електроенергії, газу й води – знизилась у 2,1 раза (з 7,3 % у 2002 р. до 3,5 % у 2010 р.), фінансової діяльності – навпаки, зросла у 4,5 раза (з 3,6 % у 2002 р. до 16,2 % у 2010 р.), торгівлі, ремонту автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку – зросла у 2,2 раза (з 7,3 % у 2002 р. до 15,7 % у 2010 р.) [4].

Якщо останнім часом у регіоні зберігалась позитивна тенденція до зростання валової доданої вартості, то у 2010 р. відбулося її зниження на 11,9 % (по Україні – на 12,6 %). Індекси фізичного обсягу валової доданої вартості наведені на рисунку.

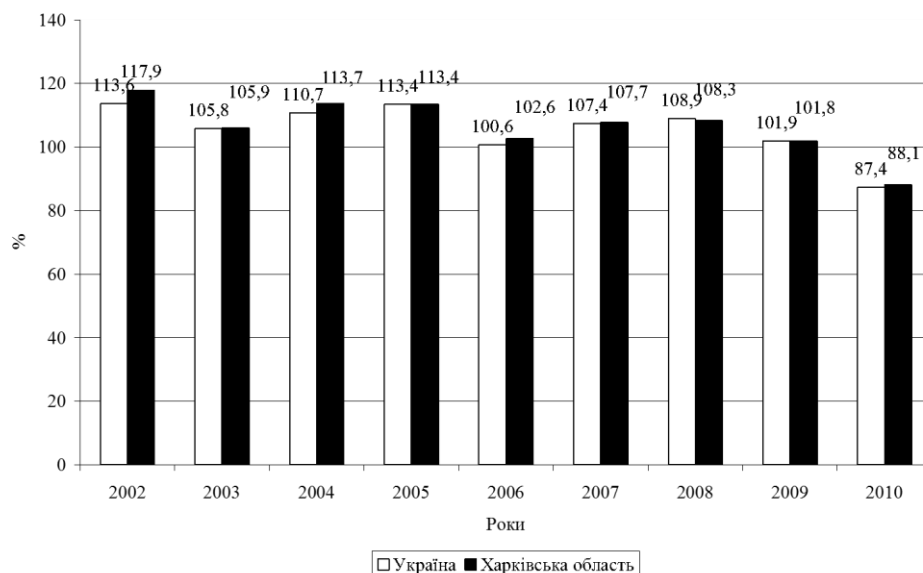

Рис. Індекси фізичного обсягу валової доданої вартості з 2002 до 2010 рр.

У 2010 р. зменшення обсягу ВДВ спостерігалось майже у всіх видах економічної діяльності, найбільше – у таких, як будівництво (-30,5 %), діяльність готелів та ресторанів (-20,6 %), торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку (-20,5 %), надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури та спорту, діяльність домашніх господарств, діяльність екстериторіальних організацій (-20,1 %).

Разом із тим позитивна динаміка відзначились у державному управлінні (107,1 %), охороні здоров'я та наданні соціальної допомоги (106,3 %), освіті (101,2 %). На рівні минулого року залишився обсяг ВДВ у рибальстві та рибацтві, майже на тому ж рівні (99,9 %) – у добувній промисловості [5].

Валова додана вартість кожного виду економічної діяльності залежить від обсягів виробленої продукції, виконаних робіт і наданих послуг (випуску), а також проміжного споживання [6].

У 2010 р. підприємствами та організаціями області було випущено товарів та надано послуг у фактичних цінах на суму 122 585 млн грн, що менше від рівня 2009 р. на 17,4 %. Частка випуску області в загальному випуску України становила 6,3 %.

Кризові явища у країні несприятливо вплинули на стан як підприємств та організацій, так і економіки в цілому. Розуміння кризових явищ як інструментів виявлення прихованих проблем та шляхів попередження подальших спадів дасть можливість забезпечити стійке зростання економіки в майбутньому.

В ідеальній економіці реальний ВВП зростає би швидкими, сталими темпами, рівень цін залишався б незмінним або ж зростає досить повільно. У результаті незначними були б інфляція та безробіття.

Проте досвід свідчить, що економічні умови ніколи не залишаються сталими – піднесення прокладає шлях до спаду.

У роки спаду ВВП зайнятість та реальні доходи населення падають, прибутки зменшуються, люди втрачають роботу, невдовзі знову починається поживавлення. Цей етап характеризується підвищенням життєвого рівня. Але за піднесенням настає новий спад економіки.

Зростання і падіння обсягів виробництва, цін, відсоткових ставок і зайнятості складають діловий цикл, що є характерною рисою ринкової економіки.

Наук. керівн. Погасій С. С.

Література: 1. Мельник А. Ф. Макроекономіка та макроекономічна політика : навч. посібн. / А. Ф. Мельник, Т. Л. Желюк, О. В. Длугопольський ; А. Ф. Мельник (наук. ред.). – К. : Знання, 2008. – 699 с. 2. Савченко А. Г. Макроекономіка : навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / А. Г. Савченко, Д. М. Євдокимова // Державний вищий навч. заклад "Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2008. – 256 с. 3. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, контролю та аналізу / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2000. – 214 с. 4. Статистичний щорічник України за 2009 рік. – К. : Лелека, 2010. – С. 116. 5. Экономическая

статистика : учебник / под ред. Ю. Н. Иванова. – 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 168 с. 6. Моторин Р. Статистика: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Руслан Моторин, Едуард Чекотовський ; М-во освіти і науки України, КНЕУ. – К. : КНЕУ, 2005. – 265 с.